

kabul eder veya etmez. Etmediği takdirde bu ihtilâfı halletmek Kamutaya aittir. Fakat bu teklif henüz Bütçe Komisyonunda müzakere edilmiş değildir. Ve Bütçe Komisyonu razı olursa mesele Meclis Başkanlığı tarafından oraya havale edilmekle halledilir. Bu muamele, birinci safhadır, içtüzüğe göre ikmal edilmemiştir. Onun için Başkanlıktan tezkereyi Bütçe Komisyonuna havale etmesini rica ediyorum. Havale

edilmezse mesele ondan sonra oyunuzla halledilir.

BAŞKAN — Her iki Komisyonun sözlerini dinlediniz. İçişleri Komisyonu, Bütçe Komisyonunun şu veya bu kararıyla ilgili olmayarak, işin kendisini de ilgilendirdiğinden, kendisine de havalesini istiyor. Binaenaleyh İçişleri Komisyonu tezkeresini oyunuzla sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir

4. — SORULAR VE CEVAPLAR

1. — *Giresun Milletvekili Ahmed Ulus'un, komünist tahriklerinden dolayı Sıkıyönetim Komutanlığınca yapılan soruşturma hakkındaki sözlü sorusuna İçişleri Bakanı Şükrü Sökmensüer'in cevabı*

BAŞKAN — Soru önergesini okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

Son günlerde kendini daha fazla gösteren komünist tahrikleri üzerinde, İstanbul'da Sıkıyönetim Komutanlığı tarafından yapılan tahkikatın bugünkü durumu ve şimdiye kadar alınmış olan sonuçları hakkında İçişleri Bakanlığınan, sözlü olarak, açıklamada bulunulmasını rica ederim.

Giresun Milletvekili
Ahmed Ulus

İÇİŞLERİ BAKANI ŞÜKRÜ SÖKMENSÜER (Gümüşane) — Sayın arkadaşlarım, 1946 Aralık ayının 16 ncı günü İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı ve Mahkemesi tarafından iki siyasi partinin ve bunlara bağlı sendikalarla gazetelerin kapanmasına dair alınan kararların tatbikat alanında verdiği neticeler ve bu hususta vesikalara dayanan müşahedeler üzerinde Yüksek Meclisi aydınlatmak faydalı görülmüştür.

Ancak, Sıkıyönetimi bu kararı vermeğe sevkeden ana âmiller üzerinde esaslı kanaat ve hükümlere varabilmek için yurdumuzdaki komünist faaliyetinin kısa bir tarihçesini de en mühim hatlariyle yüksek bilgilerine arz etmek artık kaçınılmaz bir ödev olmuştur.

Tarihçe: Türkiye'de komünizm faaliyeti 1919 - 1925, 1925 ilâ 1928, 1928 ilâ 1935, 1935 ilâ 1945 ve 1945 ten bugüne kadar olmak üzere beş safhada açıklanabilir.

Birinci safha :

Daha evvel Berlin'de ve komünizmin yer aldığı diğer yabancı memleketlerde çalışan ve yetiştirilen ve Bakü,'de Mustafa Suphi'nin daveti ile Birinci kongresini yapan Türk komünistleri bu kongrede Türk Komünist Fırkasının programını hazırlamışlardır. Büyük Harpte muhtelif sebepler altında hariçte kalan ve komünizme kazanılmış olan vatandaşlar bu kongreden sonra Türkiye'ye girerek faaliyetlerine başlamışlardır.

1919 Doktor Şefik Hüsnü, Türkiye İşçi ve Çiftçi Sosyalist Partisini kurarak sistemli bir faaliyete geçmiştir.

Şefik Hüsnü, Türkiye Komünist Partisi mu rahhası sıfatıyla Üçüncü Enternasyonale iştirak etmiş ve dönüşünde bu Enternasyondan aldığı direktifle İş Derneği adıyla sendika teşkilâtının temelini atmıştır.

Türkiye'den birtakım gençleri yabancı illere göndererek onları yetiştirip Türkiye'ye sevk etmek komonizim faaliyetinin ele aldığı ilk işlerden biridir. Ayrıca dışardan bir takım ihtilâlciler ve teşkilâteci komünistler de Türkiye'ye gelerek bunlar vasıtasıyla memleketimizdeki muhtelif komünist topluluklarla Beynelmül İşçiler İttihadı unvanı altında birleştirilmiştir.

Moskova'da Şefik Hüsnü ve Türk arkadaşları tarafından kurulan (Türkiye Komonist Partisi Harici Bürosu) memleketimizdeki faaliyeti tanzim ve idare eden bir merci olmuştur.

İlk zamanda Aydınlık, kurtuluş, Orakçekiç, Yoldaş namları altında bir takım dergiler ve broşurler ve beyannameler neşredilerek işçilerimize komünist fikirleri açılma faaliyeti göze çarpmıştır.

Bu devrede bütün çalışmalar açık cereyan etmiştir.